

Sygn. akt III PO 4/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 listopada 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Józef Iwulski (przewodniczący)

SSN Jolanta Strusińska-Żukowska (sprawozdawca)

SSA Piotr Prusinowski

w sprawie ze skargi M. W.

na decyzję Prokuratora Generalnego z dnia 23 lipca 2014 r., w przedmiocie nieuwzględnienia prośby o powołanie na stanowisko prokuratora Prokuratury Okręgowej w [...] z jednoczesnym przeniesieniem w stan spoczynku, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 13 listopada 2014 r.,

oddala skargę.

UZASADNIENIE

M. W. zrzekł się w listopadzie 2006 r. stanowiska prokuratora z uwagi na wybranie go starostą powiatu. Pismem z 18 listopada 2013 r. wniósł o powołanie go na stanowisko prokuratora Prokuratury Okręgowej w [...] z jednoczesnym przeniesieniem w stan spoczynku. Wniosek wpłynął w dniu 21 listopada 2013 r. do Biura Kadr Prokuratury Generalnej, które pismem z dnia 27 listopada 2013 r. zwróciło się do Prokuratury Apelacyjnej w [...] o nadesłanie akt osobowych

wnioskodawcy. Akta osobowe wpłynęły 9 grudnia 2013 r., a pismem z dnia 16 grudnia 2013 r. Biuro Kadr zwróciło się do Prokuratury Apelacyjnej o zobowiązanie M. W. do nadesłania niezbędnych do rozpoznania wniosku dokumentów, o których mowa w art. 11 ust. 2 i ust. 2a ustawy z dnia 20 czerwca 1985 r. o prokuraturze (jednolity tekst: Dz.U. z 2011 r. Nr 270, poz. 1599 ze zm.). W dniu 18 lutego 2014 r. do Biura Kadr wpłynęła informacja Prokuratury Apelacyjnej o zwłoce w przedstawieniu żądanych dokumentów, spowodowanej niezłożeniem ich przez wnioskodawcę, w związku ze złym stanem jego zdrowia. Dokumenty wraz z oświadczeniem M. W. z dnia 24 marca 2014 r. wpłynęły do Biura Kadr w dniu 8 kwietnia 2014 r.

Pismem z dnia 23 lipca 2014 r. Prokurator Generalny poinformował wnioskodawcę, że nie uwzględnia jego wniosku o powołanie w trybie art. 65a ust. 3 ustawy o prokuraturze na stanowisko prokuratora Prokuratury Okręgowej z jednoczesnym przeniesieniem w stan spoczynku. Jako powód takiej decyzji wskazano osiągnięcie przez M. W. przed datą formalnego rozpoznania wniosku wieku, określonego w art. 69 § 1 i 1a ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 427 ze zm.; dalej jako: u.s.p.) w związku z art. 62a ustawy o prokuraturze, co stanowi negatywną przesłankę powołania na stanowisko prokuratora. Konsekwencją odmowy powołania na poprzednio zajmowane stanowisko był zaś brak możliwości przeniesienia wnioskodawcy w stan spoczynku, albowiem prawo do skorzystania z tej instytucji jest ściśle związane z posiadaniem statusu prokuratora.

M. W. złożył do Sądu Najwyższego skargę na odmowę powołania go na stanowisko prokuratora, podnosząc że z wnioskiem o przywrócenie do prokuratury wystąpił przed ukończeniem 65 lat życia, przedłożył także niezbędne dokumenty, w tym zaświadczenie o stanie zdrowia i zaświadczenie z badania psychologicznego. Zdaniem skarżącego, „interpretacja obowiązujących przepisów przez Prokuratora Generalnego w przypadku jego sytuacji jest nietrafna”, wobec czego wniósł o uwzględnienie jego skargi.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 65a ust. 1 ustawy o prokuraturze, prokurator mianowany, powołany lub wybrany do pełnienia funkcji w organach państwowych, samorządu terytorialnego, służby dyplomatycznej, konsularnej lub w organach organizacji międzynarodowych oraz ponadnarodowych działających na podstawie umów międzynarodowych ratyfikowanych przez Rzeczpospolitą Polską jest obowiązany zrzec się swojego stanowiska, chyba że przechodzi w stan spoczynku. Prokurator, który zrzekł się stanowiska z przyczyn określonych w ust. 1, może powrócić na poprzednio zajmowane stanowisko prokuratora, jeżeli przerwa w pełnieniu obowiązków prokuratora nie przekracza 9 lat, chyba że pełnił funkcje sędziowskie lub prokuratorskie w międzynarodowych lub ponadnarodowych organach sądowych (art. 65a ust. 2 ustawy o prokuraturze). W wypadku przewidzianym w ust. 2, Prokurator Generalny, na wniosek prokuratora, który zrzekł się stanowiska, powołuje go na poprzednio zajmowane stanowisko niezależnie od liczby stanowisk prokuratorskich w danej powszechnej jednostce organizacyjnej prokuratury, chyba że nie spełnia on warunków wymaganych do powołania na stanowisko prokuratora (art. 65a ust. 3 ustawy o prokuraturze). Ustawowa gwarancja powrotu na poprzednio zajmowane stanowisko ma charakter bezwzględny, jeżeli przerwa w pełnieniu obowiązków prokuratora nie przekracza 9 lat. Prokurator Generalny nie może - jak to wynika z art. 65a ust. 3 ustawy o prokuraturze - odmówić powołania „powracającego” prokuratora na poprzednio zajmowane stanowisko „niezależnie od liczby stanowisk prokuratorskich w danej powszechnej jednostce organizacyjnej prokuratury”; jedynym powodem odmowy może być tylko niespełnienie warunków wymaganych do powołania na stanowisko prokuratora.

Z art. 14 ust. 1 ustawy o prokuraturze wynika, że prokuratorem może być powołany ten, kto posiada obywatelstwo polskie i korzysta z pełni praw cywilnych i obywatelskich (pkt 1); jest nieskazitelnego charakteru (pkt 2); ukończył wyższe studia prawnicze w Polsce i uzyskał tytuł magistra lub zagraniczne uznane w Polsce (pkt 3); jest zdolny, ze względu na stan zdrowia, do pełnienia obowiązków prokuratora (pkt 4); ukończył 26 lat (pkt 5); złożył egzamin prokuratorski lub sędziowski (pkt 6); pracował w charakterze asesora prokuratorskiego lub sądowego co najmniej rok albo odbył w wojskowych jednostkach organizacyjnych prokuratury okres służby przewidziany w przepisach o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych

(pkt 7). Przepis art. 14 ust. 1 ustawy o prokuraturze jest przepisem prawa materialnego, określa on bowiem warunki, jakie musi spełnić kandydat na prokuratora. Natomiast ustalenie dnia, w którym wymogi te powinny być spełnione, znajduje się w przepisach regulujących postępowanie w sprawie powołania prokuratora. Chodzi tu o art. 14b ust. 2-4 ustawy o prokuraturze, z których wynika, że każdy, kto spełnia warunki do objęcia stanowiska prokuratora może zgłosić swoją kandydaturę na jedno wolne stanowisko prokuratorskie, a jeżeli swoją kandydaturę zgłosiła osoba, która nie spełnia warunków do objęcia stanowiska prokuratora, przewidzianych między innymi w art. 14 ust. 1 pkt 3-7, albo jej zgłoszenie nie spełnia wymogów formalnych określonych w art. 11 ust. 2 i 2a, to jej zgłoszenie pozostawia się bez rozpoznania. Przepis ten jednoznacznie upoważnia do zgłoszenia swojej kandydatury tylko takiego kandydata, który spełnia wszelkie warunki do objęcia stanowiska, którego zgłoszenie dotyczy, a nadto wykaże ich spełnienie stosowną dokumentacją, załączoną do zgłoszenia.

Zgodnie z art. art. 11 ust. 2 ustawy o prokuraturze, kandydat na stanowisko prokuratorskie przedstawia bowiem informację z Krajowego Rejestru Karnego dotyczącą jego osoby i zaświadczenie stwierdzające, że jest zdolny, ze względu na stan zdrowia, do pełnienia obowiązków prokuratora, z zastrzeżeniem ust. 4. Wydanie zaświadczenia oraz badanie kandydata na stanowisko prokuratorskie odbywa się na zasadach dotyczących kandydata na stanowisko sędziowskie. Zgodnie zaś z art. 11 ust. 2a tej ustawy, kandydat na stanowisko prokuratorskie urodzony przed dniem 1 sierpnia 1972 r. przedstawia również oświadczenie, o którym mowa w art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów (Dz.U. z 2007 r. Nr 63, poz. 425, z późn. zm.) albo informację, o której mowa w art. 7 ust. 3a tej ustawy. Nie budzi wątpliwości, że tego rodzaju informacje skarżący, z przyczyn od siebie zależnych, przedstawił dopiero przy oświadczeniu, które wpłynęło do Biura Kadr 8 kwietnia 2014 r. Inaczej ujmując, dopiero w tej dacie wykazał, że spełnił wymagane przez przytoczone przepisy warunki umożliwiające powołanie go na stanowisko prokuratora, przy czym nie podstaw do stwierdzenia, że przedstawione w tej dacie zaświadczenia o stanie zdrowia umożliwiającym zajmowanie stanowiska prokuratora mogłyby potwierdzać

taką zdolność w dacie wpływu wniosku o powołanie na to stanowisko, zwłaszcza że przeszkodą w ich złożeniu był właśnie stan zdrowia wnioskodawcy.

Biorąc pod uwagę to, że powołanie na stanowisko prokuratora w trybie art. 65a ust. 2 i 3 ustawy o prokuraturze jest uregulowaniem szczególnym, uzależniającym uwzględnienie wniosku zainteresowanego jedynie od zachowania terminu określonego jako przerwa w pełnieniu obowiązków prokuratora nieprzekraczająca 9 lat i od spełnienia warunków wymaganych do powołania na stanowisko prokuratora, co do zasady spełnienie tych warunków w dacie późniejszej niż data zgłoszenia wniosku nie stanowiłoby przeszkody do jego uwzględnienia. Rzecz jednak w tym, że już wcześniej, bo 4 kwietnia 2014 r., skarżący (urodzony 4 grudnia 1948 r.) osiągnął wiek 65 lat i 4 miesięcy, który stosownie do treści art. 62a ust. 1 ustawy o prokuraturze w związku z art. 69 § 1 i § 1a u.s.p., był wiekiem, w którym prokurator, urodzony w okresie od 1 października 1948 r. do 31 grudnia 1948 r., przechodzi w stan spoczynku. Zdaniem Sądu Najwyższego, osiągnięcie takiego wieku jest negatywnym warunkiem powołania na stanowisko prokuratora. Wykładnia uregulowań zawartych w art. 62a ust. 1 ustawy o prokuraturze w związku z art. 69 § 1 i § 1a u.s.p. wskazuje bowiem, że jako regułę należy traktować przejście prokuratora w stan spoczynku z dniem ukończenia przez niego wieku, o którym mowa w tych przepisach. Dalsze zajmowanie stanowiska prokuratora w czynnej służbie prokuratorskiej wymaga uzyskania zgody Prokuratora Generalnego w formie decyzji (art. 62a ust. 2 ustawy o prokuraturze), a zatem sytuacja prawna prokuratora jest w tym zakresie inna niż sytuacja prawna sędziego, który może nadal zajmować stanowisko sędziego, gdy nie później niż na sześć miesięcy przed ukończeniem wieku „spoczynkowego” oświadczy Ministrowi Sprawiedliwości wolę dalszego zajmowania stanowiska i przedstawi zaświadczenie stwierdzające, że jest zdolny, ze względu na stan zdrowia, do pełnienia obowiązków sędziego, wydane na zasadach określonych dla kandydata na stanowisko sędziowskie (art. 69 § 1 i 3 Prawa o ustroju sądów powszechnych). W razie złożenia powyższego zaświadczenia i oświadczenia sędziego niejako „automatycznie” pozostaje nadal na stanowisko sędziego, podczas gdy dalsze zajmowanie stanowiska przez prokuratora wymaga uzyskania decyzji Prokuratora Generalnego o wyrażeniu na to zgody. W związku z tym należy

stwierdzić, że wprawdzie zarówno prokurator, jak i sędzia nabywają prawo do przejścia w stan spoczynku z ukończeniem wieku „spoczynkowego”, a zatem mimo że ich sytuacja prawna jest w tym zakresie podobna, biorąc pod uwagę konstrukcję stanu spoczynku, to w odniesieniu do prokuratora, nie chodzi o realizację jego prawa do stanu spoczynku, lecz o dalsze pozostawanie na stanowisku prokuratora po ukończeniu wieku „spoczynkowego”. W tym zakresie prawo do stanu spoczynku nie jest wspólną cechą relewantną dla sędziów i prokuratorów odnośnie do przesłanek prawnych dalszego pozostawania na stanowisku, a zatem sytuacja sędziów i prokuratorów nie jest podobna, a zróżnicowanie tej sytuacji jest obiektywnie usprawiedliwione zasadniczo odmiennym statusem prawnym sędziego, który jest w szerokim zakresie zagwarantowany konstytucyjnie, w tym odnośnie do prawa do przejścia w stan spoczynku między innymi w związku z zasadą nieusuwalności sędziów (art. 180), podczas gdy zarówno stan spoczynku, jak i inne elementy statusu prokuratorów nie korzystają z gwarancji konstytucyjnych. Do sytuacji prokuratora przepisy Prawa o ustroju sądów powszechnych mają zastosowanie wprost, ale tylko i wyłącznie w zakresie, w jakim przewidują przejście w stan spoczynku po osiągnięciu wieku „spoczynkowego”, natomiast gdy chodzi o warunki, zasady i tryb wymagane dla dalszego pozostawania na stanowisku prokuratora po osiągnięciu tego wieku, to odpowiednie stosowanie przepisów Prawa o ustroju sądów powszechnych polega na tym, że nie stosuje się przepisu art. 61 § 1 Prawa o ustroju sądów powszechnych, po pierwsze - ze względu na zasadniczą odmienność regulacji zawartej w tym przepisie od regulacji zawartej w art. 62a ust. 2 ustawy o prokuraturze, po drugie - ponieważ odesłanie do odpowiedniego stosowania, opatrzone jest formułą „z zastrzeżeniem ust. 2-5,” co oznacza, że przepis art. 62a ust. 2 ustawy o prokuraturze ma pierwszeństwo w stosunku do przepisu art. 69 Prawa o ustroju sądów powszechnych i wyklucza jego stosowanie w zakresie, w jakim określa on warunki, tryb i zasady dalszego pozostawania na stanowisku sędziego po ukończeniu wieku „spoczynkowego”. Oznacza to, że do dalszego zajmowania stanowiska prokuratora nie jest dopuszczalne stosowanie przepisów Prawa o ustroju sądów powszechnych. W tym sensie regulacja zawarta w art. 62a ust. 2 jest regulacją autonomiczną i zupełną. Analiza struktury przepisu art. 62a ust. 2 ustawy o prokuraturze prowadzi do

wniosku, że decyzja Prokuratora Generalnego w sprawie wyrażenia prokuratorowi zgody na dalsze zajmowanie stanowiska po ukończeniu wieku „spoczynkowego” jest decyzją uznaniową, na co jednoznacznie wskazuje użycie w tym przepisie kwantyfikatora „może”. Ponadto, z brzmienia tego przepisu jednoznacznie wynika, że prokurator wnioskujący o uzyskanie zgody nie ma roszczenia o dalsze pozostawanie na stanowisku po ukończeniu wieku „spoczynkowego”. Podstawowym celem art. 62a ust. 2 ustawy o prokuraturze jest bowiem ochrona interesu służby, przez przedłużenie stanu czynnego służby prokuratora, gdy zachodzą szczególne potrzeby, a nie osobistego interesu prokuratora (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia: 13 maja 2010 r., III PO 1/10, OSNP 2011 nr 23-24, poz. 311 i z 11 maja 2011 r., III PO 2/11, OSNP 2012 nr 13-14, poz. 184).

Powyższe wskazuje, że ubiegać się o stanowisko prokuratora można się jedynie do czasu ukończenia wieku, o którym mowa w art. 62a ust. 1 ustawy o prokuraturze w związku z art. 69 § 1 i § 1a u.s.p. Inaczej rzecz ujmując, nieosiągnięcie tego wieku jest warunkiem powołania na stanowisko prokuratora w rozumieniu art. 65a ust. 3 ustawy o prokuraturze. Nie budzi wątpliwości, że skarżący w momencie spełnienia innych warunków umożliwiających powołanie na stanowisko prokuratora, a odnoszących się przede wszystkim do jego stanu zdrowia, przekroczył wiek „spoczynkowy”, wynoszący w jego przypadku 65 lat i 4 miesiące. Oznacza to, że nie spełnił jednego z warunków, wymaganych do powołania na stanowisko prokuratora, o których mowa w art. 65a ust. 3 ustawy o prokuraturze, co uzasadniało odmowną decyzję Prokuratora Generalnego.

Dodać do tego należy, że niespełnienie przez skarżącego warunków do powołania na stanowisko prokuratora uniemożliwiało też uwzględnienie jego wniosku o przeniesienie w stan spoczynku. Zgodnie z art. 62a ust. 1 ustawy o prokuraturze w związku z art. 69 § 1 i § 1a u.s.p., w stan spoczynku przechodzi prokurator, a więc osoba, której przysługuje taki status. Brak jest zatem podstaw prawnych do przeniesienia w stan spoczynku osoby, która z uwagi na niespełnienie wymaganych warunków nie może być powołana na stanowisko prokuratora.

Z tych wszystkich względów Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji (art. 398¹⁴ k.p.c. w związku z art. 65a ust. 4 ustawy o prokuraturze).

